

Vážení a milí,

dovolte mi, abych Vám oznámil, že jsem se k 31. 12. 2020 rozhodl předat funkci šéfredaktora Chemických listů doc. RNDr. Vlastimilu Vyskočilovi, Ph.D., z Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy. Předpokládám, že Hlavní výbor ČSCH tuto změnu schválí. Z redakce však neodcházím a budu zastávat redaktorskou pozici. Každá změna je však nostalgická, a tak trochu zavzpomínám. Do redakce Chemických listů jsem přišel v roce 1988 za šéfredaktorování noblesního Dr. Jiřího Guta. Po sametové revoluci se změnila především ekonomika vydávání spolkového časopisu a Dr. Gut, jak sám uznal, se již ve změněném prostředí neuměl orientovat. Na jeho žádost a na výzvu klíčových redaktorů jsem v roce 1997 převzal šéfredaktorskou funkci a zastával ji do roku 2012, a potom od roku 2016 do letoška. Dohromady skoro přesně 20 let, když počítám po měsících. V meziobdobí 2013–2015 vedl Chemické listy doc. Pavel Chuchvalec, zatímco já jsem se věnoval funkci prorektora VŠCHT Praha. Mezi dosavadními 9 šéfredaktory jsem se stal druhým nejdéle sloužícím. Dr. Gut byl šéfredaktorem 37 let. Nutnost jmenovat šéfredaktora si záhy uvědomili i zakladatelé Chemických listů (1907), profesori Votoček, Štolba, Plzák a Nydrle, když v roce 1908 požádali profesora Josefa Hanuše, aby se této funkce poprvé ujal.

Co se, podle mého názoru, v Chemických listech za mojí éry povedlo a co se nepovedlo? Především se povedlo sestavit redakční kruh skvělých lidí, které jejich redaktorská práce baví. Bez této „hnací síly“ by Chemické listy nemohly existovat. Mimořádné štěstí jsem měl při výběru současně technické redaktorky Ing. Radmily Řápkové, která je bezpochyby duší časopisu. Právě pozice technické redaktorky je klíčová, protože jedna její předchůdkyně nepohodlné rukopisy házela jednoduše za skříň, jak jsme posléze zjistili, ale na to nerad vzpomínám. Chemické listy a před nimi Listy chemické se pyšní dlouhou tradicí (celkem 145 let nepřetržité edice) a to je pro každého šéfredaktora závazek. Časopis přežil mnohé, dvě světové války i přechod do tržního prostředí po roce 1989. S Pavlem Drašarem jsme v roce 1997 spojili Bulletin ČSCH a Chemické listy do jednoho titulu. Tenkrát to byl finančně odvážný krok, který navzdory pesimistickým předpovědím vyšel a stal se důležitým mezníkem v historii časopisu. V edici Chemických listů vyšly monografie, příručka pro středoškolské učitele, řada monotematických čísel, dále byl založen dceřiný časopis Czech Chemical Society Symposium Series, atd. Co se ale nepovedlo? Přesvědčit tvůrce současného hodnocení vědeckých výstupů akademických

i neakademických institucí u nás, že národní chemický časopis je něco víc než malá hromádka bodů, ať je nazýváme jakkoliv. Nicméně Chemické listy stále žijí. Asi proto, že čerpají z hluboké zakořeněnosti v české chemické komunitě, a to i přesto, že řada našich špičkových vědců nahlas prohlašuje, že již neumí česky publikovat a národní časopis jim nic neříká. Na druhé straně čeští hmotnostní spektroskopici, roztroušení po celém světě a někteří velmi věhlasní, dokázali za vedení Vlády Havlíčka dát dohromady v Chemických listech „preučebnici“ svého oboru (viz letošní čísla 2/2020 a 3/2020). To je přece krásné naplnění smyslu existence národního časopisu. Na druhé straně se Chemické listy obsahově stále více dotýkají hraničních chemických oborů – lékařství, biologie, fyziky, techniky, ekonomiky, ale i didaktiky. Zde je nutno pečlivě vážit, co je ještě zajímavé pro širokou chemickou komunitu, a nikoliv pouze pro samotné autory speciálních příspěvků. Lákadlo publikovat v češtině v impaktovaném časopise, i když s nevelkým impaktovým faktorem, stále přitahuje.

Je konec neveselého roku 2020 a nikdo neví, co přinese rok příští. Covidová pandemie zastihla vědu 21. století nepřipravenou a tápající. Bohužel toho letos v boji proti koronaviru zatím moc neukázala. Odborníci predikují, ale vývoj jim za pravdu vesměs nedává. Účinný lék není a toužebně očekávaná vakcína je spíše politická než odborná záležitost. Vědu převálcovala politika. A tak stále více lidí spoléhá na to, že koronavirus časem ztratí svoji virulenci, aniž by stáli o vysvětlení, proč se tak stane. Stejně jako před sto lety španělská chřipka.

Letošní rok výrazně posunul řadu lidských aktivit do distanční, elektronické formy. Vedení a vydávání odborného časopisu nevyjímaje. Dovolím si tvrdit, že Chemické listy přežijí i covidovou pandemii, ale urychlí se převaha webové verze časopisu nad tištěnou. Nová doba si žádá nové lidi, a proto si myslím, že Vlasta Vyskočil bude mužem na svém místě. Je dostatečně vzdělaný a orientovaný v informačních technologiích a v redakci má na starosti právě webovou verzi Chemických listů, kterou výrazně od svého příchodu zkvalitnil¹. Odborností je elektrochemik navazující na tradici profesora Jaroslava Heyrovského. Ať se mu v jeho nové funkci daří a má štěstí na rukopisy, lidi i peníze.

Bohumil Kratochvíl

LITERATURA

1. Vyskočil V.: Chem. Listy 114, 717 (2020).